

PREDANO SLUŽENJE ISTRAŽIVAČIMA HRVATSKOGA JEZIKA

Među ostalim
Velčičevim
radovima izdvaja se
i onaj o prisutnosti
glagoljice i
staroslavenskoga
bogosluzja na
području nekadašnje
Tršćansko-koparske
biskupije na prijelazu
iz 19. u 20. stoljeće,
o čemu se dosad vrlo
malo znalo

Iako je Staroslavenska akademija još kao zasebna institucija zamrla 1928. godine, a njezin je sljednik Staroslavenski institut u Zagrebu, ona je samo službeno nestala, ali u neinstitucionalnom okviru živi i danas i to kroz sustavan znanstveni rad mons. dr. Franje Velčića o različitim glagoljaškim pojavnostima

Svako tko se ikad bavio poviješću hrvatskoga jezika, osobito u ranijim razdobljima njegova razvoja, neizostavno se morao doticati Crkve. Početci pismenosti u Hrvata nedjeljivo su povezani s njom i nastali su u njezinu okrilju. U širokom rasponu od srednjovjekovnih popova glagoljaša do biskupa Antuna Mahničica i Jozefa Vajsa brojni su svećenici i redovnici ne samo sudjelovali u povijesnom razvoju hrvatskoga jezika već su ga stvarali svojim maritim, nerijetko posve samozatajnim radom. Početkom 20. stoljeća završava razdoblje aktivnoga stvaralaštva na glagoljici, ali se pozornost dijela svećenika i redovnika pomiče na njezino proučavanje pa iz toga reda proizlaze neki od znamenitijih paleoslavista poput Leonarda Tandarića, Agnezije Pantelić i dr., a drugi su se pak poput mons. dr. Svetozara Ritiga zalagali za rad institucija koje se brinu o

glagoljaškom naslijeđu. Crkva je oduvijek bila i čuvarica golemoga glagoljaškoga blaga pa su od iznimne važnosti oni koji zdušno pomažu drugim istraživačima u nabavci građe dajući time golem prinos znanosti. U našem je kraju jedan od tih mons. dr. Franjo Velčić, generalni vikar Krčke biskupije.

Rodivši se na glagoljaškom Cresu, i odrastajući u uglednoj creskoj obitelji Buničića, vrlo se rano susreo s glagoljicom te spoznao njezinu vrijednost i važnost. Došavši pak na funkciju generalnoga vikara, bio je na samom izvoristu brojnih glagoljaških spomenika te je istraživačima uvijek bio na pomoć i rado im je ustupao svu dostupnu građu te pomogao u njezinom interpretaciji.

On se i u svom znanstvenom radu bavio različitim glagoljaškim fenomenima: od važnih tekstova poput Darovnice slavnoga Dragoslava iz 1100. godine, sačuvane u kasnijim prijepisima, i frankopanske darovnice kapele sv. Vida iz

15. stoljeća, preko važnih tekstova o glagoljici kao društvenom fenomenu te o njezinoj proširenosti. Izdvaja se tako rad o prisutnosti glagoljice i staroslavenskoga bogosluzja na području nekadašnje Tršćansko-koparske biskupije na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, o čemu se dosad vrlo malo znalo, te onaj o talijansko-hrvatskoj polemici o glagoljici i Vatikanskoj diplomaciji koncem istoga vremenskoga razdoblja.

Posebno su ga pak zanimali pojedinci koji su na bilo koji način povezani s glagoljicom i slavenskim bogosluzjem, od onih koji su u tome aktivno sudjelovali poput krčkoga biskupa Fruktuoza koji je 1252. od pape Inocenta IV. dobio ovlaštenje da omišaljski benediktinci mogu obavljati misu na staroslavenskom jeziku, što je bio jedinstven čin u okvirima Crkve, te Dragutina Antuna Parčića, prireditelja *Misala*, gramatičara i leksikografa, pa do onih koji su se time bavili poput Ivana Črnčića koji je priredio čitanje i izdanje darovnice slavnog Dragoslava, objavio Vrbnički (Krčki) statut i Ljetopis popa Dukljanina, a posebno je važan jer je među prvima ponudio čitanje Bašćanske ploče.

Pisao je i o znamenitom svećeniku i povjesničaru Mati Poloniju koji je obavljao važne funkcije u Staroslavenskoj akademiji u Krku te o bogatoj rukopisnoj ostavštini te Akademije koja se čuva u Krku. Koliko je mons. Velčić važan i poštovan u zajednici onih koji se danas bave glagoljicom, hrvatskim crkvenoslavenskim jezikom i slavenskim bogosluzjem najbolje svjedoči činjenica da je bio suurednikom (zajedno s M.-A. Dürrigl, M. Mihaljevićem, V. Badurinom Stipčević i S. Požar) dvaju važnih zbornika radova s dvaju skupova održanih u povodu dviju obljetnica Staroslavenske akademije i Staroslavenskoga instituta. Riječ je o zbornicima *Glagoljica i hrvatski glagolizam iz 2004. te Hrvatsko glagoljaštvo u europskom okružju iz 2015. godine*.

Iako je krčka Staroslavenska akademija još kao zasebna institucija zamrla 1928. godine, a njezin je sljednik Staroslavenski institut u Zagrebu, ona je samo službeno nestala, ali u neinstitucionalnom okviru živi i danas i to kroz sustavan znanstveni rad mons. dr. Franje Velčića o različitim glagoljaškim pojavnostima, ali i kroz neprekidno, predano služenje brojnim istraživačima hrvatskoga jezika, književnosti, povijesti i kulture. Kao generalni vikar, ali i kao znanstvenik i svećenik koji dobro poznaje i visoko cijeni vrijednost golemoga blaga koje se čuva u Krčkoj biskupiji, on je svojevrstan posrednik između građe i istraživača. Osoba je to širokih interesa, uvijek čvrsto vezana uz kraj iz kojeg je proizašao i u kojem živi i djeluje. Uvijek vedar i nasmijan, mons. Velčić drag je i nezamjenjiv suradnik svima koji su se u svom radu doticali glagoljaštva, ali i brojnih drugih tema i na tome mu odsrca hvala.

Prve dvije stranice
Vrbničkog statuta iz
1388. godine

